

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko
XXVII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
w sprawie zabezpieczenia dochodów jednostek samorządu
terytorialnego

Wisła, 17 września 2021 roku

Art. 167 Konstytucji RP gwarantuje jednostkom samorządu terytorialnego udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań. W oparciu o to założenie powstała obowiązująca od 2004 roku ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Niestety przez minione prawie 20 lat sukcesywnie były wprowadzane zmiany innych przepisów – pociągające za sobą istotne zmniejszenie wydajności poszczególnych źródeł dochodów. W sposób szczególny dotyczy to udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, który stanowi jedno z najistotniejszych źródeł dochodów własnych, a w przypadku powiatów – główne źródło. Jeśli nałożymy na to powiększającą się konsekwentnie edukacyjną lukę finansową i coraz szybszy wzrost wydatków bieżących, to oczywista staje się diagnoza odnośnie trudnej sytuacji finansowej wielu jednostek samorządu terytorialnego.

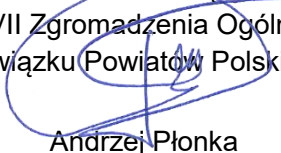
Oceny tej nie zmieniają środki przyznawane incydentalnie w ramach różnych inicjatyw rządowych, np. Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, czy obecnie Funduszu Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych. Związek Powiatów Polskich docenia wszystkie te działania, zwraca jednak uwagę na fakt, że są one dedykowane wydatkom inwestycyjnym, podczas gdy obecnie coraz poważniejszym problemem jest zbilansowanie dochodów bieżących i wydatków bieżących.

Procedowane obecnie zmiany podatkowe – zapowiedziane w ramach Polskiego Ładu – przełożą się na bardzo istotny spadek dochodów podatkowych. W pełni rozumiejąc potrzebę stworzenia nowej polityki podatkowej wyraźnie podkreślamy, że nie powinna się ona wiązać z uszczerbkiem dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Większy dochód rozporządzalny w rękach obywateli będzie miał niewielki

skutek, jeśli będą oni musieli go wydać na usługi, które do tej pory uzyskiwali w ramach usług publicznych. Najprostszym sposobem wyrównania ubytku byłoby odpowiednie podniesienie odsetka udziałów gmin, powiatów i województw w PIT.

W zamierzeniu rządu mechanizmem wyrównywania ubytku ma być ustawa o wsparciu jednostek samorządu terytorialnego w związku z Programem Polski Ład (druk sejmowy nr 1531). Związek Powiatów Polskich dostrzega zalety zaproponowanych rozwiązań, jednakże zwraca uwagę na fakt, iż stanowią one poważną zmianę systemową – nie omówioną w sposób dostatecznie wnikliwy ze względu na narzucone tempo pracy. Według wstępnych analiz możemy przyjąć, że rozwiązania te w ujęciu globalnym zapewnią utrzymanie poziomu dochodów na indeksowanym poziomie nominalnym, jednakże kosztem osłabienia długoterminowej dynamiki wzrostu – poniżej poziomu odpowiadającego wzrostowi kosztów świadczenia usług publicznych, a także znaczącym zmniejszeniem odsetka dochodów własnych w strukturze dochodów. Jednocześnie w skali poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego nastąpią zauważalne przesunięcia między poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego – w dłuższej perspektywie czasu prowadzące do względnej poprawy sytuacji jednostek słabszych kosztem jednostek silniejszych. Nie negując sensowności części zaproponowanych zmian, wyrażamy obawę co do długofalowych skutków zaproponowanych rozwiązań. W sytuacji, w której nastąpi rozejście się dynamiki wzrostu wydatków i dynamiki dochodów, samorząd utraci możliwość efektywnego zarządzania, stając się po prostu administratorem wydatków sztywnych, uzależnionym – w zakresie możliwości rozwojowych – od pozyskania środków rozdzielanych przez administrację rządową.

Związek Powiatów Polskich wyraża oczekiwanie, iż prace nad systemem dochodów jednostek samorządu terytorialnego będą dalej trwały – w oparciu o zasadę partnerstwa i rzeczywistego konsultowania – przy uwzględnieniu realnych potrzeb wydatkowych i konieczności zapewnienia stabilności dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Przewodniczący
XXVII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka